

آشنایی با معماری ایران

دکتر حبیب الله مسمودیان

عضو هیات علمی دانشگاه

مهندسان گداه مسمودیان

مدرس دانشگاه

نشر زاگرو

۱۳۹۳

سرشناسه : محمودیان، حبیب‌الله، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با معماری ایران / حبیب‌الله محمودیان.
، آزاده محمودیان.

مشخصات نشر : ایلام: انتشارات زاگرو، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص: مصور، جدول.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۱۰-۱۳-۲ / ۱۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : معماری ایرانی
رده بندی کنگره : ۳۱۳۹۳ / NA۱۴۸۰
شناسه افزوده : محمودیان، آزاده، -۱۳۶۴
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۷۲۰
شماره کتابشناسی ملی : ۳۳۱۹۹۳۲

ناشر: زاگرو - ۱۳۶۴ - ۲ متر، اشل اصفهانی: کوچه‌ی سوم، پلاک

آشنایی با معماری ایران
مولفان: دکتر حبیب‌الله محمودیان و آزاده محمودیان
ویراستار: مهندس علی محمدیان
طرح جلد: روح‌الله بساط‌نیا
چاپ اول: ۱۳۹۳
شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۸	پیش گفتار
۱۰	اهداف درس
۱۴	بخش اول : کلیات
۱۵	تاریخ و واژه ها
۱۸	ریخت معماری ایرانی
۲۶	بخش دوم : مردم شناسی فلات ایران
۲۷	فصل اول : آشنایی مقدماتی با جغرافیای طبیعی ایران
۲۷	جغرافیای فلات ایران
۳۴	بخش سوم : معماری پیش از تاریخ ایران
۳۵	فصل اول : دوره های فرسنگی پیش از تاریخ ایران
۳۵	تقسیم بندی دوره های فرهنگی پیش از تاریخ ایران
۳۵	آشنایی با دوره های تاریخی
۳۸	فصل دوم : معماری سازه های سنگی
۳۸	دوران زندگی انسان پیش از تاریخ:
۳۸	دوران سنگ
۵۰	فصل سوم : غار نشینی " سکونت در غار "
۵۰	مراحل شکل گیری سکونتگاه های انسانی در ایران
۵۲	سیر تمدن بشری در ایران از غارنشینی تا شهرنشینی
۵۶	فصل چهارم : معماری دهکده های اولیه در دوران پیش از تاریخ
۵۶	آثار معماری اقوام ساکن در فلات ایران
۵۶	معماری علی کش
۶۹	معماری در ایلام باستان

۹۲	بخش چهارم: معماری دوران تاریخی ایران
۹۳	فصل اول: معماری دوره‌ی ماد
۹۸	آثار شاخص معماری دوره‌ی مادها
۱۰۹	فصل دوم: آشنایی با معماری دوره‌ی هخامنشی
۱۰۹	تاریخ مختصر دوره‌ی هخامنشی
۱۱۱	سبک معماری دوره‌ی هخامنشی
۱۲۰	آثار معماری دوره‌ی هخامنشی شوش
۱۲۳	سازندهای معماری دوره‌ی سلوکی
۱۲۶	فصل سوم: آشنایی با معماری دوره‌ی اشکانیان
۱۲۶	تاریخ مختصر دوره‌ی اشکانیان
۱۲۷	ره‌آورد باستان‌شناسی دوره‌ی اشکانی
۱۲۸	شهرها و محوطه‌های دوره‌ی اشکانی
۱۲۹	معماری دوره‌ی اشکانی
۱۳۱	بناهای غیر مذهبی
۱۳۲	بناهای مذهبی
۱۴۷	نقش برجسته‌های پارتی
۱۵۳	فصل چهارم: معماری در دوره‌ی ساسانیان
۱۵۵	بررسی آثار باستانی دوره‌ی ساسانی
۱۷۹	معماری آثار معماری قلعه‌های دوره‌ی ساسانی
۱۸۵	معماری پل‌های تاریخی
۱۹۲	نقوش برجسته‌های ساسانی
۱۹۶	بخش پنجم: آشنایی با هنر و معماری دوره‌ی اسلامی
۱۹۶	سیمای معماری ایران در دوره‌ی اسلامی
۱۹۷	فصل اول: معماری بناهای مذهبی
۱۹۷	معماری قرون اولیه‌ی اسلامی ایران

۲۰۰	اجزای تشکیل دهنده ی مساجد ایرانی
۲۱۱	معماری بقاع متبرکه و زیارتگاه ها
۲۱۷	فصل دوم: معماری غیر مذهبی
۲۱۷	مدارس ، قلعه ها
۲۲۱	پل های تاریخی
۲۲۷	باغ های ایرانی
۲۳۵	بمع و مأخذ

پیش گفتار

فلات ایران به دلیل شرایط و موقعیت مطلوب جغرافیایی و قرار گرفتن در منطقه‌ی معتدل شمالی، از دیرباز سکونتگاه انسان‌ها و مهد تمدن و فرهنگ بشریت بوده است. دره‌های کوهستانی، دشت‌های میان کوهی، غارهای طبیعی، جنگل‌های انبوه، دامنه‌ها، جلگه‌های حاصلخیز و دریاچه‌های مهم و پر آب حواشی معتدل دریاها موجب شده تا شرایط مساعد و مناسب برای استقرار و زندگی انسان‌ها فراهم شود.

تحقیقات و کاوش‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد، ایران جایگاه مهمی در تاریخ معماری گذشته بشری دارد. داشتن موقعیت و شرایط مطلوب اقلیمی، مکانی، ارتباطی و تأمین غذای مورد نیاز موجب شده تا علاوه بر ساکنان بومی پذیرای دیگر اقوام از مناطق پیرامونی برای سکونت و ایجاد فضاها جهت استقرار و تمدن مورد نیاز در این سرزمین پربرکت باشند.

تلاش‌های علمی دانشمندان در قرون متاخر به تدریج بسیاری از مکان‌های استقرار انسان از دوران پیش از تاریخ تا دوران جدید منجر شده است. کافی نیست، از این نظر تلاش در این عرصه باید به صورتی همه جانبه و فراگیر گسترش یابد. بدیهی است با برنامه ریزی‌های متکی بر یافته‌های علمی می‌توان تحول و تحرک در این بخش به وجود آورد. باید اذعان داشت که سهم دانشگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی در جهت تحقق این اهداف کلیدی و اساسی است.

در این نوشتار تلاش شده تا بخشی از یافته‌های حاصل از پژوهش‌های علمی در زمینه‌ی مسکن اولیه و مراحل تکامل سکونتگاه‌ها به عنوان نیازهای اساسی استقرار و تأمین فضای مورد قبول برای زندگی انسان در سرزمین بزرگ ایران کشور معرفی شود.

در این کتاب کوشش شده تا کلیاتی در زمینه‌ی معماری ارائه شود و با توجه به فرایند شکل‌گیری مکان‌های استقرار و ایجاد فضا‌های اولیه‌ی بشری در فلات ایران، نسبت به معرفی معماری ساکنان این سرزمین از دوران پیش از تاریخ تا عصر حاضر و بر اساس ترتیب تاریخی اقدام گردد. بنابراین،

در این کتاب آثار معماری‌های آغازین بشر در فلات ایران، کاخ‌های با عظمت دوران تاریخ، پل‌های باشکوه و هنر هنرمندان معمار ایرانی در دوران اسلامی و ابتکار و خلاقیت عنصر ایرانی در دیگر عرصه‌ها مورد توجه بوده است.

از این رو انتظاری که دانشجویان عزیز با اندیشه، تفکر و تلاش علمی زمینه‌ی تحقیق و پژوهش را در مطالعات فعالیت‌های خود فراهم نمایند و با بررسی اسناد و منابع در جهت شناسایی و معرفی میراث‌های ماندگار در عرصه‌ی معماری گام بردارند. فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی کتی هدفمند به سوی یافتن و دریافتن است و رسالت عمده‌ی دانشجو، تلاش برای آشنایی با عرصه خواهد بود.

با آرزوی توفیق

مولفان کتاب

۱۳۹۳